

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

3. juni 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – associeringsaftalen EØF-Tyrkiet – afgørelse nr. 1/80 – artikel 6 og 7 – lovlig beskæftigelse – artikel 9 – adgang til skoleundervisning for børn af en tyrkisk arbejdstager – opholdsret – afslag«

I sag C-194/20,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Verwaltungsgericht Düsseldorf (forvaltningsdomstolen i Düsseldorf, Tyskland) ved afgørelse af 7. maj 2020, indgået til Domstolen den 8. maj 2020, i sagen

BY,

CX,

FU,

DW,

EV

mod

Stadt Duisburg,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, Domstolens vicepræsident, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommer C. Toader,

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– den danske regering ved J. Nymann-Lindgren, M. Jespersen og M. Wolff, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og A.M. de Ree, som befuldmægtigede,
- den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,
- Europa-Kommissionen ved B.-R. Killmann og D. Martin, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 9, første punktum, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, sammenholdt med artikel 6 og 7 heri. Associeringsrådet blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på sidstnævntes vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (*Samling af aftaler indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541, herefter »associeringsaftalen«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem BY, CX, FU, DW og EV, der er tyrkiske statsborgere, og Stadt Duisburg (Duisburg by, Tyskland) vedrørende sidstnævntes afslag på deres ansøgning om meddelelse af opholdstilladelse.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Tredje betragtning til afgørelse nr. 1/80 har følgende ordlyd:

»[P]å det sociale område vil ovennævnte betragtninger inden for rammerne af de to parters internationale forpligtelser indebære en forbedring af den ordning, som anvendes på arbejdstagerne og deres familiemedlemmer i forhold til den ordning, der blev indført ved Associeringsrådets afgørelse nr. 2/76 [af 20. december 1976 om iværksættelse af associeringsaftalens artikel 12]; desuden bør bestemmelserne om social sikring samt nu udveksling af unge arbejdstagere gennemføres.«
- 4 Artikel 6, 7 og 9 i afgørelse nr. 1/80 er indeholdt i afsnit 1 med overskriften »Beskæftigelsesforhold og arbejdskraftens frie bevægelighed« i afgørelsens kapitel II, som har overskriften »Bestemmelser på det sociale område«.
- 5 Artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 fastsætter:

»Med forbehold af artikel 7 vedrørende familiemedlemmers fri adgang til beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat:

 - efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år, ret til fornyelse af deres arbejdstilladelser i denne medlemsstat hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse;

- efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år, ret til i denne medlemsstat med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse hos en arbejdsgiver efter eget valg, såfremt dette tilbud er afgivet under normale vilkår og er registreret ved den pågældende medlemsstats arbejdsmarkedsmyndigheder;
- efter at have haft lovlig beskæftigelse i fire år i den pågældende medlemsstat fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.«

6 Afgørelsens artikel 7, stk. 1, bestemmer:

»Når tyrkiske arbejdstagere har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, har deres familiemedlemmer, såfremt de har fået tilladelse til at flytte til den pågældende medlemsstat,

- efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst tre år, og under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage enhver form for tilbud om beskæftigelse;
- efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst fem år, fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse.«

7 Afgørelsens artikel 9 har følgende ordlyd:

»Tyrkiske børn, der har lovlig bopæl hos deres forældre, som er eller som har været lovligt beskæftiget i en medlemsstat i Fællesskabet, har adgang til almindelig skoleundervisning og erhvervsuddannelse på samme betingelser som børn af statsborgere i den pågældende medlemsstat. I denne medlemsstat nyder de godt af de rettigheder, der er fastsat i henhold til den nationale lovgivning på dette område.«

Tysk ret

8 § 4, stk. 2, i Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (lov om udlændinges ophold, arbejde og integration på Forbundsrepublikkens område) af 30. juli 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1950) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, fastsætter:

»En udlænding, der har opholdsret i henhold til [associeringsaftalen], er forpligtet til at godtgøre opholdsretten gennem besiddelse af en midlertidig opholdstilladelse, såfremt han hverken er i besiddelse af en tilladelse til at bosætte sig eller en permanent EU-opholdstilladelse. Opholdstilladelsen udstedes efter ansøgning herom.«

9 Lovens § 50, stk. 1, bestemmer:

»En udlænding er forpligtet til at udrejse, hvis han ikke eller ikke længere har et påkrævet opholdsdokument, og der ikke eller ikke længere består opholdsret i henhold til [associeringsaftalen].«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 BY, CX, DW, EV og FU er tyrkiske statsborgere. CX er ægtefælle til BY, og sammen har de børnene DW, EV og FU.

11 Den 5. september 2015 indrejste BY på Forbundsrepublikken Tysklands område med et visum. Den 4. november 2015 udstedte Stadt Duisburg en opholdstilladelse til udøvelse af selvstændig virksomhed til ham, som var gyldig til den 27. marts 2017.

- 12 Den 19. februar 2016 fik CX, DW, EV og FU tilladelse til at slutte sig til BY på denne medlemsstats område med henblik på familiesammenføring og blev den 20. april 2016 på grundlag af gældende national ret meddelt opholdstilladelse indtil den 27. marts 2017.
- 13 CX udøvede lønnet beskæftigelse for det første i perioden fra den 1. februar til den 30. april 2016, for det andet i perioden fra den 15. november til den 31. december 2017, for det tredje i perioden fra den 1. januar til den 15. januar 2018 og endelig for det fjerde i perioden fra den 1. august til den 31. december 2018.
- 14 Ved udløbet af deres opholdstilladelsers gyldighedsperiode indgav sagsøgerne i hovedsagen til Stadt Duisburg en ansøgning om forlængelse af disse opholdstilladelsers gyldighed eller om meddelelse af nye opholdstilladelser. Ved afgørelser af 18. marts 2019 gav Stadt Duisburg afslag på denne ansøgning.
- 15 Den 22. marts 2019 indbragte sagsøgerne i hovedsagen afgørelserne for den forelæggende ret, Verwaltungsgericht Düsseldorf (forvaltningsdomstolen i Düsseldorf, Tyskland), idet de i det væsentlige gjorde gældende, at de kunne påberåbe sig en opholdsret på grundlag af artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80. Efter deres opfattelse tillægger denne bestemmelse ikke alene tyrkiske børn en ret til adgang til skoleundervisning og erhvervsuddannelse, men ligeledes en ret til ophold. For at sikre disse rettigheders effektive virkning skal de forældre, der har forældremyndigheden over de pågældende børn, desuden nødvendigvis have ret til ophold.
- 16 Selv om den forelæggende ret har konstateret, at sagsøgerne i hovedsagen ikke har erhvervet nogen rettigheder i henhold til artikel 6 og 7 i afgørelse nr. 1/80, ønsker den nærmere bestemt oplyst, om den ret til adgang til skoleundervisning og erhvervsuddannelse, der er fastsat i afgørelsens artikel 9, første punktum, indebærer en selvstændig opholdsret for tyrkiske børn og følgelig en opholdsret for de forældre, der faktisk passer børnene. I bekræftende fald ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at der kan meddeles opholdsret i henhold til denne bestemmelse.
- 17 På denne baggrund har Verwaltungsgericht Düsseldorf (forvaltningsdomstolen i Düsseldorf) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Indebærer tyrkiske børns krav i henhold til artikel 9, første punktum, i [afgørelse nr. 1/80] uden yderligere betingelser også en ret til ophold i værtsmedlemsstaten?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:
- a) Forudsætter et opholdskrav i medfør af artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80, at forældrene til de tyrkiske børn, som begunstiges i henhold til denne bestemmelse, allerede har erhvervet rettigheder i henhold til artikel 6, stk. 1, eller artikel 7 i afgørelse nr. 1/80?
- b) Såfremt det andet spørgsmål, litra a), besvares benægtende: Skal begrebet »lovlig beskæftigelse« som omhandlet i artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80 fortolkes på samme måde som i [denne afgørelses] artikel 6, stk. 1?
- c) Såfremt det andet spørgsmål, litra a), besvares benægtende: Kan der opstå et opholdskrav for tyrkiske børn i henhold til artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80 allerede efter en lovlig beskæftigelse for den ene forældrepart i værtsmedlemsstaten af (kun) tre måneders varighed?
- d) Såfremt det andet spørgsmål, litra a), besvares benægtende: Følger der af de tyrkiske børns opholdsret uden yderligere betingelser også en opholdsret for en eller begge forældre, der har forældremyndigheden over dem?»

Om de præjudicielle spørgsmål

- 18 Med sine spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at bestemmelsen kan påberåbes af tyrkiske børn, hvis forældre ikke opfylder betingelserne i denne afgørelses artikel 6 og 7, og om

bestemmelsen i givet fald indebærer, at der foreligger en selvstændig opholdsret for disse børn i værtsmedlemsstaten og følgelig en opholdsret for de forældre, der faktisk passer børnene. I bekræftende fald ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at der kan meddeles opholdsret på grundlag af artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80.

- 19 Det bemærkes i denne henseende, at artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80 fastslår retten for tyrkiske børn, der har lovlig bopæl hos deres forældre, som er eller som har været lovligt beskæftiget i en medlemsstat til at få adgang til almindelig skoleundervisning og erhvervsuddannelse på samme betingelser som børn af statsborgere i nævnte medlemsstat (dom af 7.7.2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, præmis 22).
- 20 Denne bestemmelse indebærer nemlig en forpligtelse til ligebehandling mellem tyrkiske børn og børn af værtsstatens statsborgere for så vidt angår adgangen til skoleundervisning og erhvervsuddannelse i denne medlemsstat (jf. i denne retning dom af 7.7.2005, Gürol, C-374/03, EU:C:2005:435, præmis 23).
- 21 Det fremgår imidlertid af selve ordlyden af nævnte bestemmelse, at erhvervelsen af de rettigheder, der er fastsat heri, er underlagt to kumulative betingelser, nemlig dels, at de tyrkiske børn har lovlig bopæl hos deres forældre i værtsmedlemsstaten, dels, at forældrene er eller har været lovligt beskæftiget i denne medlemsstat.
- 22 Det skal derfor undersøges, om tyrkiske børn af tyrkiske statsborgere, der ikke udøver eller ikke har udøvet lønnet beskæftigelse i værtsmedlemsstaten, eller som har haft lovlig beskæftigelse i en periode på mindre end et år i denne medlemsstat, kan påberåbe sig retten til adgang til skoleundervisning og erhvervsuddannelse i henhold til artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80.
- 23 I denne henseende kræver den første af de nævnte betingelser, at de pågældende tyrkiske børn opholder sig lovligt i værtsmedlemsstaten sammen med deres forældre for at kunne få adgang til skoleundervisning og erhvervsuddannelse i denne medlemsstat.
- 24 Hvad angår den anden betingelse skal den forstås således, at den kræver, at en af forældrene udøver eller har haft lønnet beskæftigelse i værtsmedlemsstaten under overholdelse af bestemmelserne om beskæftigelsesforhold i afgørelse nr. 1/80, dvs. afgørelsens artikel 6 og 7.
- 25 Afgørelse nr. 1/80 har ifølge tredje betragtning hertil nemlig bl.a. til formål at forbedre rettighederne for tyrkiske arbejdstagere og deres familiemedlemmer. Navnlig udgør afgørelsens artikel 6, 7 og 9 en del af dens afdeling 1 i kapitel II med overskriften »Bestemmelser på det sociale område«, der vedrører beskæftigelsesforhold og fri bevægelighed for tyrkiske arbejdstagere.
- 26 Hvad for det første angår artikel 6, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 opregner denne bestemmelse de væsentligste betingelser for at udøve lønnet beskæftigelse, som tyrkiske statsborgere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat er underlagt for at blive meddelt eller få forlænget en arbejdstilladelse. Denne bestemmelse forudsætter, at der er tale om en tyrkisk arbejdstager på en medlemsstats område, men at denne har tilknytning til værtsmedlemsstatens lovlige arbejdsmarked, og at han dér har haft lovlig beskæftigelse af en bestemt varighed (dom af 26.10.2006, Güzeli, C-4/05, EU:C:2006:670, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Navnlig, og således som det følger af artikel 6, stk. 1, første led, i afgørelse nr. 1/80, erhverver arbejdstageren efter et års lovlig beskæftigelse ret til fornyelse af sin arbejdstilladelse med henblik på at udøve lønnet beskæftigelse hos den samme arbejdsgiver (jf. i denne retning dom af 8.11.2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, præmis 37 og 45).

- 28 På samme måde forudsætter betingelsen om, at den tyrkiske arbejdstager skal være tilknyttet »det lovlige arbejdsmarked« som omhandlet i artikel 6, stk. 1, første led, i afgørelse nr. 1/80, at hans situation på denne medlemsstats arbejdsmarked er stabil og ikke kun foreløbig, således at opholdsretten er uomtvistet (dom af 8.11.2012, Gülbahce, C-268/11, EU:C:2012:695, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).
- 29 For det andet og i medfør af artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 forudsætter erhvervelsen af en selvstændig ret til adgang til arbejdsmarkedet i denne bestemmelses forstand, at tre kumulative betingelser er opfyldt, nemlig for det første, at den pågældende person anses for at være familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i værtsmedlemsstaten, for det andet, at den pågældende person har fået tilladelse af de kompetente myndigheder i denne medlemsstat til at slutte sig til nævnte arbejdstager, og for det tredje, at personen har haft lovlig bopæl af en vis varighed på nævnte værtsmedlemsstats område (jf. i denne retning dom af 19.7.2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, præmis 29).
- 30 Det skal i denne sammenhæng fastslås, at tyrkiske børn, hvor ingen af forældrene opfylder de betingelser, der er opstillet i artikel 6 og 7 i afgørelse nr. 1/80, som anført i denne doms præmis 26-29, ikke kan påberåbe sig en ret til adgang til almindelig skoleundervisning og erhvervsuddannelse i henhold til artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80.
- 31 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 9, første punktum, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke kan påberåbes af tyrkiske børn, hvis forældre ikke opfylder betingelserne i denne afgørelses artikel 6 og 7.

Sagsomkostninger

- 32 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Sjette Afdeling) for ret:

Artikel 9, første punktum, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke kan påberåbes af tyrkiske børn, hvis forældre ikke opfylder betingelserne i denne afgørelses artikel 6 og 7.

Underskrifter